

Datum : 16 september 2009
Aan : Tweede Kamerfractie GroenLinks

Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting GroenLinks

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van GroenLinks de ex-ante budgettaire effecten in 2010 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2010 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2010, zoals deze door het CPB in de MEV 2010 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. De rapportage beperkt zich tot de ex ante budgettaire effecten voor 2010. Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. Bovendien geven deze korte-termijneffecten een onvolledig beeld.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingsvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2010, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2010 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van de GroenLinks in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen.

2 Wijzigingsvoorstellen van GroenLinks

2.1 Uitgaven

Tabel 2.1 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 4,9 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 5,1 mld euro aan intensiveringen tegenover.

Tabel 2.1 Ombuigingen en intensiveringen GL, 2010

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters	mld euro	mld euro
Openbaar bestuur		
w.v. rijk		
lokaal bestuur (gemeenten, provincies en waterschappen)		
Veiligheid		
Defensie	0,3	
Infrastructuur	0,5	1,0
w.v. ombuiging wegen	0,5	
ontwikkeling tram en lightrail		0,4
investeringen in spoorwegen		0,5
verhoging brede doeluitkering verkeer en vervoer		0,1
Milieu		1,1
w.v. klimaatbeleid ontwikkelingslanden		0,2
elektrische auto en fiets voor Rijk		0,4
stimuleren duurzame woningbouw		0,4
windenergie		0,2
Onderwijs		0,8
w.v. MBO (ov-jaarkaart, lerarensalarissen, werkdruk)		0,3
primair en voortgezet onderwijs (lerarensalarissen, werkdruk)		0,3
hoger onderwijs (lerarensalarissen, werkdruk)		0,2
afschaffen gratis schoolboeken	0,0	
Zorg		0,9
jeugdzorg		0,1
verpleeg- en verzorgingstehuizen		0,4
AWBZ (ondersteunende en activerende begeleiding)		0,2
WMO		0,2
Sociale zekerheid	4,0	1,3
w.v. afschaffing zorgtoeslag	3,9	
kinderbijslag inkomensafhankelijk maken	0,1	
extra geld voor kinderopvang		0,5
verhogen tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten		0,1
participatiebanen		0,3
koopkracht minima		0,2
scholing flexwerkers		0,2
Ontwikkelingssamenwerking		0,1
Overig	0,2	
w.v. vliegbelasting betaald door buitenlanders	0,2	
Totaal, gecorrigeerd	4,9	5,1
Financieringsverschuiving zorgtoeslag	0,0	
Totaal ^a	4,9	5,1

^a Door afrondingsverschillen kan het totaal afwijken van de som der delen.

2.1.1 Ombuigingen

- Op defensie wordt 0,3 mld euro bezuinigd, voornamelijk door reducties of verkoop van materieel. Daarnaast wordt de participatie aan het JSF-project stopgezet.
- De rijksuitgaven voor wegen worden met 0,5 mld euro verlaagd.
- GroenLinks schrapt de invoering van gratis schoolboeken in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. De vereiste verandering in wetgeving kost tijd en daardoor kan volgend jaar nog geen besparing worden gerealiseerd.
- De kinderbijslag vervalt voor huishoudens met een inkomen boven de 100.000 euro; dit levert een ombuiging op van 0,1 mld euro.
- De zorgtoeslag wordt afgeschaft en de basisverzekering wordt inkomensafhankelijk gefinancierd (3,9 mld euro, zie ook lasten).
- GroenLinks herintroduceert de door het kabinet afgeschafte vliegbelasting. Hiervan betreft circa de helft een lastenverzwaring voor gezinnen en bedrijven (zie lastenmaatregelen). De andere helft wordt door buitenlandse luchtvaartmaatschappijen betaald zodat de niet-belastingmiddelen met 0,2 mld euro toenemen.

2.1.2 Intensiveringen

- GroenLinks stelt 1,0 mld euro extra beschikbaar voor het openbaar vervoer. Met deze middelen wordt de ontwikkeling van tram en lightrails gestimuleerd (0,4 mld euro), de brede doelluitkering verkeer en vervoer verhoogd (0,1 mld euro) en het onderhoud van het spoor verbeterd (0,5 mld euro).
- Voor milieusubsidies wordt 1,1 mld euro extra uitgetrokken: ondersteuning van het klimaatbeleid in ontwikkelingslanden (0,2 mld euro), invoeren van de elektrische auto en fiets als vervoersmiddelen voor het rijk (0,4 mld euro), stimuleren van duurzame woningbouw (0,4 mld euro) en investeringen in windenergie (0,2 mld euro).
- Voor onderwijs komt 0,8 mld euro extra beschikbaar. Dit betreft 0,1 mld euro voor een OV-jaarkaart voor MBO-ers. Verder trekt GroenLinks extra geld uit voor het verhogen van de lerarensalarissen en het verlagen van de werkdruk in het MBO (0,2 mld euro), het primair en voortgezet onderwijs (0,3 mld euro) en het hoger onderwijs (0,2 mld euro).
- Voor kinderopvang komt 0,5 mld euro extra beschikbaar; hiervan wordt de ombuiging van het kabinet met betrekking tot de gastouderopvang teruggedraaid (0,4 mld euro) en is extra geld beschikbaar voor buitenschoolse opvang en kinderopvang voor lage inkomens.
- Voor scholing voor flexwerkers stelt GroenLinks 0,2 mld euro extra beschikbaar.
- De tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten wordt met 0,1 mld euro verhoogd.
- GroenLinks draagt financieel bij aan participatiebanen voor langdurig werklozen (0,25 mld euro) en ondersteunt de koopkracht van minima (0,2 mld euro).
- Voor ontwikkelingssamenwerking wordt 0,1 mld euro extra uitgetrokken.

2.2 Lastenmaatregelen

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen uit de tegenbegroting van GroenLinks. Hieruit blijkt dat GroenLinks de lasten per saldo gelijk houdt.

Milieu

GroenLinks verzwaaert de lasten op milieu met 2,3 mld euro:

- GroenLinks verzwaaert de lasten voor het woon-werkverkeer met 0,6 mld euro.
- GroenLinks verhoogt de tarieven van de energiebelasting voor het midden- en grootverbruik (0,8 mld euro).
- De verlaging van de BPM wordt teruggedraaid (0,3 mld euro).
- De benzine- en dieselaccijns worden elk met 0,7 cent per liter verhoogd (0,1 mld euro).
- GroenLinks gaat de fiscale behandeling van verschillende gebruikswijzen gelijktrekken. De goedkopere diesel voor landbouwwerktuigen (rode diesel) en het lagere tarief van de energiebelasting voor tuinbouw worden afgeschaft. In totaal betekent dit een lastenverzwaring van 0,3 mld euro.
- GroenLinks voert de door het kabinet afgeschafte vliegbelasting weer in. Hiervan betreft circa de helft een lastenverzwaring, die gelijk verdeeld is over gezinnen en bedrijven (zie lastenmaatregelen). De andere helft wordt door buitenlandse luchtvaartmaatschappijen afgedragen, hetgeen geboekt is als een niet-belastingmiddel.

Inkomen en arbeid

GroenLinks verlicht de lasten op inkomen en arbeid per saldo met 2,3 mld euro:

- GroenLinks verlaagt de nominale premie ZVW naar 400 euro en voert ter compensatie een inkomensafhankelijke premie in.
- GroenLinks verhoogt de inkomensafhankelijke arbeidskorting met 1,3 mld euro.
- Het belastingtarief eerste en tweede schijf wordt verlaagd. Dit leidt tot een lastenverlichting van 0,8 mld euro.
- GroenLinks introduceert diverse afdrachtkortingen voor bedrijven voor het aannemen van mensen met een relatief slechte arbeidsmarktpositie, vooral ouderen en jongeren. Dit verlicht de lasten van bedrijven met 0,7 mld euro.
- De zelfstandigenaftrek wordt verhoogd en omgevormd tot een korting die ook wordt uitgekeerd bij een te lage belastingafdracht. De extra zelfstandigenaftrek voor starters komt te vervallen. Verhoging, omvorming en integratie van de twee regelingen gaan gepaard met een lastenverlichting van 0,5 mld euro.

- Een 5e schijf wordt ingevoerd in box 1 van de inkomstenbelasting: vanaf 100 duizend euro geldt een tarief van 60% (0,6 mld euro).
- De spaarloonregeling en levensloopregeling worden afgeschaft; dit betekent een lastenverzwaring van 0,7 mld euro voor gezinnen en een lastenverlichting van 0,25 mld euro voor bedrijven (vanwege het vervallen van de werkgeversheffing op het spaarloon).

Tabel 2.2 Microlasten GL, 2010

	mld euro	
Milieu	2,3	
w.v. fiscale behandeling woonwerkverkeer		0,6
verhoging energiebelasting midden en groot- verbruik		0,8
hogere brandstofaccijnzen en BPM		0,4
afschaffen lage tarief energiebelasting voor landbouw en voor rode diesel		0,3
herinvoeren vliegbelasting		0,2
Inkomen en arbeid	- 2,3	
w.v. verlaging nominale premie van 1074 naar 400 euro		- 8,9
invoeren procentuele werknemerspremie		8,9
verhogen inkomensafhankelijke arbeidskorting		- 1,3
verlagen belastingtarief eerste en tweede schijf		- 0,8
introductie diverse afdrachtkortingen voor bedrijven		- 0,7
zelfstandigen aftrek omvormen en verhogen		- 0,5
invoeren vijfde belastingschijf (60% voor inkomens boven 100 000 euro)		0,6
spaar en levensloopregeling afschaffen		0,5
vaderverlof verlengen		0,1
mantelzorgverlof: regeling gunstiger maken		- 0,1
Totaal mutatie microlasten (MLO)	0,0	
w.v. bedrijven		0,0
gezinnen		0,0
Financieringsverschuivingen	0,0	
Beleidsaffect EMU-relevante lasten	0,0	

- Het kraamverlof voor vaders wordt uitgebreid, gefinancierd door een lastenverzwaring voor werkgevers (0,1 mld euro). Daarnaast wordt het mantelzorgverlof uitgebreid, wat een lastenverlichting van 0,1 mld euro voor gezinnen betekent.

De lastenontwikkeling van GroenLinks omvat geen financieringsverschuivingen. De lastenmaatregelen van GroenLinks laten het EMU-saldo onveranderd.

3 Ex-ante effect op EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van GroenLinks impliceren bij de collectieve uitgaven 5,1 mld euro aan intensiveringen. Hiertegenover staan 4,9 mld euro aan ombuigingen. Ook in de sfeer van de collectieve lasten worden verschillende wijzigingen voorgesteld. Per saldo zijn de voorgestelde maatregelen neutraal voor de lasten van gezinnen en bedrijven. Financieringsverschuivingen doen zich niet voor.

Tabel 3.1 Ex-ante budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota 2010

	mld euro	% BBP
Ex-ante effect voorstellen GL (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	4,9	
Intensiveringen	- 5,1	
EMU-relevante lasten	0,0	
Ex-ante effect op EMU-saldo	- 0,2	0,0

In de Macro Economische Verkenning 2010, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -6,2% van het BBP gerapporteerd voor 2010. Ex ante leiden de voorstellen van GroenLinks tot een verslechtering van dit saldo met 0,2 mld euro, ofwel afgerond 0,0% BBP. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.